

HOẠT ĐỘNG HỢP TÁC QUỐC TẾ CỦA VIỆN SỬ HỌC TRONG 70 NĂM (1953-2023)

ĐINH QUANG HẢI*

Cách đây 70 năm, ngày 2 tháng 12 năm 1953, tại Tân Trào (Tuyên Quang) thuộc căn cứ địa Việt Bắc, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam ra Quyết định số 34 NQ/TW về việc thành lập Ban Nghiên cứu Lịch sử, Địa lý, Văn học trực thuộc Trung ương, do đồng chí Trần Huy Liệu làm Trưởng ban. Trong Ban Nghiên cứu Lịch sử, Địa lý, Văn học có Tổ Lịch sử là tiền thân của Viện Sử học.

Trải qua 70 năm xây dựng và phát triển (1953-2023), Viện Sử học đã vượt qua mọi khó khăn, đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên lĩnh vực nghiên cứu khoa học về lịch sử, phục vụ đắc lực sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân. Những thành tích to lớn, có ý nghĩa đó đã giúp nâng cao vị thế, khơi dậy những tiềm năng và phát huy những kết quả nghiên cứu có giá trị của Viện trong suốt thời gian qua. Sự thành công chung của Viện Sử học có sự đóng góp của hoạt động Hợp tác Quốc tế mà các thế hệ cán bộ đã dày công xây dựng, vun đắp, kết nối, không ngừng phát triển qua mỗi thời kỳ.

1. Thời kỳ từ tháng 12 năm 1953 đến năm 1975

Hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học thời kỳ này hướng vào mục tiêu tăng cường trao đổi khoa học với các cơ quan

khoa học của các nước XHCN và tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của các nhà khoa học và giới sử học trên thế giới đối với cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam. Từ năm 1953 đến tháng 10-1958, Viện Sử học đã tổ chức 48 cuộc đón tiếp các nhà sử học trên thế giới như: Mkhitarian, Mazaev, Zelensov, Mukhulinov, Aruchianov (Liên Xô); Humz Tillman (CHDC Đức), Lý La Anh, Trịnh Bạch Vân (Triều Tiên), Charles Fourniau, Jean Chesneaux, Lê Thành Khôi (Pháp), Bernard Fall (Mỹ). Ngoài trao đổi, tọa đàm khoa học về những vấn đề sử học hai bên cùng quan tâm, còn tiến hành trao đổi sách, báo, tài liệu giữa Viện Sử học với các nhà sử học của các nước XHCN và một số nước khác như: Nhật Bản, Pháp, Ấn Độ, Israel; thông qua các hoạt động đó đã thiết lập được mối quan hệ hợp tác nghiên cứu giữa Viện Sử học với Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô, CHDC Đức, CHDCND Triều Tiên, Ủy ban Khoa học CHND Mong Cổ. Thời kỳ này, GS.VS. Viện trưởng Viện Sử học Trần Huy Liệu đi thăm Liên Xô, Trung Quốc, CHDCND Triều Tiên, CHDC Đức đặt nền móng cho sự hợp tác khoa học giữa Viện Sử học với các Viện, trường Đại học các nước XHCN. Thông qua đó, một số cán bộ của Viện đã sang các nước XHCN trao đổi chuyên môn và học tập, nâng cao trình độ.

*PGS.TS. Viện Sử học, Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam

Tháng 9-1959, nhà nghiên cứu Thành Thế Vũ dự hội thảo khoa học về *“Thống nhất phong trào công nhân - chống chủ nghĩa xét lại hiện đại”* tại Bucarest (Rumani). Năm 1960, Đại hội lần thứ 25 các nhà Đông phương học tại Moscow (Liên Xô), GS. Nguyễn Khánh Toàn và Minh Tranh dự Hội thảo với tham luận *“Phan Bội Châu-một nhà ái quốc lớn của Việt Nam”*. Ngày 4-2-1960, GS.VS. Trần Huy Liệu được Viện Hàn lâm Khoa học CHDC Đức phong Viện sĩ Thông tấn và được tặng thưởng Huân chương Hum-boldt.

Ngày 6-2-1960, Thủ tướng Chính phủ ra quyết định thành lập Viện Sử học Việt Nam thuộc Ủy ban Khoa học Nhà nước. Trước đó, tháng 3-1959, Tạp chí *Nghiên cứu lịch sử* cơ quan ngôn luận của Viện Sử học và giới sử học Việt Nam ra số đầu tiên. Sự kiện thành lập Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử* và Viện Sử học là dấu mốc đánh dấu sự phát triển của nền sử học Việt Nam phục vụ sự nghiệp cách mạng.

Đứng trước yêu cầu mới của nhiệm vụ cách mạng, Viện Sử học tích cực chuẩn bị về mọi mặt, chú trọng công tác đào tạo cán bộ, mở lớp nghiên cứu sinh trong nước khóa đầu tiên, mời Viện sĩ Altmychbaev, Tiến sĩ Bukharov (Liên Xô) giảng dạy chuyên đề. Năm 1961, Viện trao đổi khoa học, thông tin, tư liệu, tổ chức nhiều hoạt động nhằm thúc đẩy sự hợp tác giữa Viện Sử học với các cơ quan, tổ chức quốc tế; tháng 11-1961, ký Hiệp định trao đổi khoa học với Phó Giám đốc Bảo tàng Tiệp Khắc Vaslav Sols, ký thỏa thuận hợp tác với nhà Dân tộc học CHDC Đức Rose Marie Zell. Đầu năm 1962, GS.VS. Trần Huy Liệu và GS. Trần Văn Giàu sang Moscow ký chương trình hợp tác khoa học với Viện phương Đông, Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô.

Tháng 10-1962, Hội Sử học Việt Nam thành lập, GS.VS. Trần Huy Liệu được bầu làm Chủ tịch Hội. Đây là dấu mốc quan trọng đánh dấu bước phát triển mới, khẳng định vị thế, tầm vóc và uy tín khoa học của Viện Sử học. Từ ngày 16-10 đến ngày 14-11-1962, Viện sĩ Gube (Liên Xô) sang làm việc tại Hà Nội và có buổi thuyết trình tại Viện Sử học về *“Phương pháp luận sử học Mác-xít và một số vấn đề về lịch sử Cận Hiện đại châu Á”* thu hút hơn 600 người tham dự.

Đầu năm 1963, GS. Vitman (Hungari) thăm Viện Sử học, thuyết trình về *“Phong trào đấu tranh giành độc lập ở Hungari dưới thời phong kiến”*. Tháng 9-1963, GS.VS. Trần Huy Liệu cùng đoàn cán bộ Viện Sử học thăm Ba Lan, CHDC Đức trao đổi khoa học và thuyết trình về *“Lịch sử Việt Nam và cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược của nhân dân Việt Nam”*. Năm 1964, GS.VS. Trần Huy Liệu dự Hội nghị quốc tế tại Bắc Kinh (Trung Quốc), với sự tham gia của 270 nhà khoa học đến từ các nước châu Á, châu Phi, châu Mỹ, châu Đại Dương. GS.VS. Trần Huy Liệu trình bày tham luận về *“Những yếu tố thắng lợi của cuộc chiến tranh nhân dân trong lịch sử hiện đại Việt Nam”*.

Song song với hoạt động nghiên cứu, đào tạo, cán bộ của Viện còn tham gia giảng dạy, nói chuyện lịch sử, cung cấp tư liệu lịch sử, giới thiệu lịch sử Việt Nam cho nhân viên các Đại sứ quán và chuyên gia nước ngoài tại Hà Nội, góp phần thúc đẩy hoạt động đối ngoại của Viện phong phú và toàn diện hơn.

Trong những 1959-1965, đời sống cán bộ gặp rất nhiều khó khăn, hơn nữa lại phải đối phó với cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc lần thứ nhất của đế quốc Mỹ. Nhưng thời gian này, Viện vẫn tổ chức được cho 12 cán bộ đi công tác nước ngoài và đón tiếp 20 lượt học giả quốc tế đến từ Liên Xô,

Nhật Bản, Pháp và một số nước Đông Âu nghiên cứu lịch sử Việt Nam.

Từ năm 1965, tình hình cách mạng hai miền Nam - Bắc Việt Nam có sự chuyển biến mới, Viện Sử học cũng có sự thay đổi về tổ chức, sau khi Viện KHXH Việt Nam thành lập (11-10-1965), Viện Sử học trở thành đơn vị trực thuộc Viện KHXH Việt Nam. Thời kỳ này, quan hệ quốc tế rất phức tạp, nảy sinh mâu thuẫn nghiêm trọng do sự rạn nứt về tư tưởng và đường lối cách mạng trong phe XHCN, đặc biệt mâu thuẫn giữa Liên Xô - Trung Quốc ngày càng sâu sắc. Tình hình đó có ảnh hưởng đối với hoạt động hợp tác quốc tế, cũng như định hướng trong nghiên cứu của các ngành khoa học, trong đó có Viện Sử học. Thực tế đòi hỏi KHXH phải đổi mới nghiên cứu theo hướng *“KHXH thực chất là khoa học chính trị, cho nên phương hướng đúng đắn của KHXH Việt Nam là phải xuất phát từ thực tế của Việt Nam, từ đường lối của cách mạng Việt Nam mà đặt mục tiêu nghiên cứu để phục vụ cách mạng Việt Nam”*.

Ngày 19-6-1967, Ban Thường vụ Quốc hội ra Quyết định số 47/TVQH đổi Viện KHXH Việt Nam thành Ủy ban KHXH Việt Nam. Trong năm 1973, Ủy ban KHXH Việt Nam đón 8 đoàn các nhà khoa học của 6 nước đến hợp tác nghiên cứu và đào tạo, đồng thời cử 19 cán bộ, trong đó có cán bộ Viện Sử học ra nước ngoài nghiên cứu, trao đổi khoa học.

Xuất phát từ mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu thời kỳ này, hướng hợp tác quốc tế của Viện tập trung vào phục vụ sự nghiệp giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, trước hết là tranh thủ sự ủng hộ quốc tế đối với cuộc đấu tranh của nhân dân Việt Nam. Viện đã nhận được nhiều điện văn lên án đế quốc Mỹ và bày tỏ sự ủng hộ nhân dân Việt Nam đấu tranh

chống đế quốc Mỹ xâm lược của Viện Sử học CHDCND Triều Tiên; GS.TS. Garphurov, Viện trưởng Viện các Dân tộc châu Á (Liên Xô); Phạm Trường Giang, Phó chủ tịch Hội Liên hiệp KH&KT Trung Quốc; GS. Schilfert, Chủ tịch Hội Sử học CHDC Đức; GS.TS.E. Wachtler, Giám đốc Học viện Lịch sử CHDC Đức; Viện sĩ Josef Marcel, Viện trưởng Viện Sử học Tiệp Khắc; GS.TS. Charles Fourniau, Chủ tịch Hội Pháp - Việt hữu nghị; GS.TS. Takahashi, Chủ tịch Hội đồng Sử học Nhật Bản,

Tháng 3-1968, GS.TS. Charles Fourniau (Pháp) thăm Viện Sử học, thuyết trình về *“Tình hình tư liệu lịch sử Việt Nam ở Pháp”* và thông báo tình hình ủng hộ của nhân dân Pháp đối với nhân dân Việt Nam. Tháng 5-1968, Viện Sử học tổ chức tọa đàm khoa học với các sinh viên tiến bộ Mỹ đang nghiên cứu ở Việt Nam. Cũng trong năm 1968, GS.VS. Trần Huy Liệu dự Đại hội Sử học CHDC Đức và trình bày tham luận về *“Cuộc đấu tranh chống Mỹ cứu nước của nhân dân Việt Nam đến toàn thắng và triển vọng tới thắng lợi”*. Năm 1969, cán bộ của Viện sang CHDC Đức dự Hội thảo về *“Cuộc đấu tranh chống Mỹ cứu nước của nhân dân Việt Nam và sự ủng hộ của các nhà khoa học CHDC Đức với cuộc đấu tranh chính nghĩa này”*. Hoạt động hợp tác quốc tế của Viện ngày càng sôi động, chất lượng chuyên môn cao hơn thông qua các cuộc hội thảo, tọa đàm khoa học về các chủ đề lịch sử.

Tháng 7-1969, GS.VS. Trần Huy Liệu qua đời, đó là tổn thất to lớn đối với Viện Sử học nói riêng, giới sử học Việt Nam nói chung. Viện Sử học đã nhận được điện chia buồn của nhiều tổ chức và cá nhân các nhà sử học trên thế giới.

Năm 1970, Đại hội Sử học quốc tế lần thứ 11 họp tại Moscow, GS. Văn Tạo, PGS. Mạc Đường dự và ký hợp tác khoa học với Viện

Lịch sử quân sự Liên Xô. Tháng 4-1974, GS. Văn Tạo dự Hội nghị Hội đồng Sử học quốc tế với chủ đề *“Giai cấp công nhân trong quá trình cách mạng thế giới”*, với tham luận về *“Phong trào công nhân Việt Nam trong cuộc đấu tranh chống Mỹ cứu nước và xây dựng CNXH ở miền Bắc Việt Nam”*.

Hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học từ năm 1953 đến năm 1975 đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong nghiên cứu và đào tạo về sử học, góp phần vào sự nghiệp cách mạng của đất nước. Tuy nhiên, thời kỳ này Viện vẫn chưa thực hiện được sự chỉ đạo về việc mở rộng quan hệ với các nước châu Á và một số nước TBCN là những quốc gia đã có quan hệ lịch sử truyền thống với Việt Nam, nguyên nhân là do khó khăn về nhân lực, kinh phí và cán bộ của Viện còn hạn chế nhất định về ngoại ngữ.

2. Thời kỳ từ năm 1975 đến năm 1985

Ngày 30-4-1975, miền Nam hoàn toàn giải phóng, đất nước thống nhất. Hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học chuyển sang một thời kỳ mới - thời kỳ đất nước thống nhất, cả nước tiến hành xây dựng CNXH, song đây cũng là thời kỳ đầy khó khăn dưới tác động nặng nề của cơ chế quản lý hành chính, quan liêu bao cấp kéo dài, đẩy đất nước vào khủng hoảng trầm trọng. Mặc dù gặp không ít khó khăn, nhưng vượt lên tất cả bộn bề của cuộc sống, tháng 9-1975, cán bộ của Viện đã tham dự Hội thảo khoa học tại Viện phương Đông, Viện Hàn lâm khoa học Liên Xô với các tham luận *“Thắng lợi của cách mạng giải phóng dân tộc Việt Nam”* và *“Công cuộc xây dựng nền kinh tế xã hội chủ nghĩa Việt Nam”*. Năm 1976, GS. Hoàng Vĩ Nam và GS. TS. Phạm Xuân Nam dự Đại hội các nhà Mông Cổ học thế giới họp tại Thủ đô Ulanbato (Mông Cổ).

Tháng 9-1977, tại Moscow, Hội thảo khoa học *“Cách mạng xã hội chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại và quá trình cách mạng thế giới”* có sự tham gia của các học giả Liên Xô, Ba Lan, Bungari, Hungari, Rumania, Tiệp Khắc, Mông Cổ, Cu Ba. GS. Văn Tạo và Cao Văn Biên dự hội thảo với tham luận *“Cách mạng Việt Nam tiếp tục giương cao ngọn cờ chủ nghĩa tháng Mười vĩ đại”*. Nhân dịp này, Viện Sử học ký hợp tác với Viện phương Đông (Liên Xô) về việc biên soạn công trình *“Giai cấp công nhân trong cách mạng giải phóng dân tộc và trong cách mạng XHCN”*, ký thỏa thuận với Viện Sử học CHDC Đức về hợp tác trao đổi sách báo, tài liệu, giúp đào tạo cán bộ.

Tháng 12-1977, GS. Nguyễn Công Bình dự Đại hội lần VI các nhà sử học CHDC Đức tại Béc-lin và phát biểu tham luận về *“Nhân dân Việt Nam là người chủ trong lịch sử đấu tranh giành độc lập tự do, nay là tiến lên xây dựng chế độ làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa”*. Tháng 6-1978, GS. Văn Tạo, PGS. Huỳnh Lứa dự hội thảo tại Ulanbato với tham luận: *“Giai cấp nông dân Việt Nam, một lực lượng cách mạng hùng hậu”*. Tháng 12-1978, GS. Văn Tạo, GS. TS. Phạm Xuân Nam dự Hội nghị Sử học các nước XHCN tại Moscow với tham luận *“Những thành tựu chủ yếu của khoa học lịch sử Việt Nam từ cách mạng tháng Tám đến nay và nhiệm vụ trước mắt”*. Ngày 12-6-1979, Viện cử đoàn cán bộ dự Hội nghị Hội đồng Sử học quốc tế lần thứ 12 chủ đề về *“Cách mạng tháng Mười vĩ đại và các cuộc cách mạng tiếp theo”*, Tại hội nghị này, Viện Sử học đã chính thức trở thành thành viên Hội đồng.

Tháng 10-1979, GS. Văn Tạo, GS. Nguyễn Công Bình đã cùng với GS.VS. Primakov, Viện trưởng Viện phương Đông, Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô duyệt nghiệm thu công

trình “*Giai cấp công nhân Việt Nam trong cách mạng giải phóng dân tộc và cách mạng XHCN*”, ký hợp tác biên soạn 3 công trình nghiên cứu: “*Văn hóa xã hội chủ nghĩa - giai đoạn phát triển mới của văn hoá nhân loại*”; “*Công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa trong nông nghiệp ở Việt Nam*”, “*Thất bại của đế quốc Mỹ ở Việt Nam*”.

Năm 1980, tại Hội nghị khoa học về “*Chủ nghĩa Lê nin và cuộc đấu tranh tư tưởng hiện nay*” tại Xôphía (Bungari), đại diện Viện Sử học trình bày tham luận với chủ đề “*Chủ nghĩa Lê nin và cách mạng Việt Nam*”; tại Đại hội Sử học quốc tế họp tại Bucarest (Rumani), GS.VS. Nguyễn Khánh Toàn và các cán bộ Viện Sử học trình bày các tham luận: “*Quan hệ quốc giữa các lực địa và các dân tộc về vấn đề dân tộc*”; “*Sự hình thành dân tộc, một phạm trù lịch sử trong thời gian và không gian*”; “*Vấn đề quyền tự quyết của các dân tộc từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội*”; “*Giáo dục lịch sử và việc xây dựng con người thế kỷ XX*”.

Nhìn chung, hoạt động Hợp tác quốc tế của Viện Sử học thời gian này đã mở rộng hơn trước với nhiều đề tài phong phú, nội dung khoa học sâu rộng hơn. Đặc biệt, Viện Sử học tham gia Hội đồng Sử học quốc tế và tham dự Đại hội Sử học quốc tế đã tạo điều kiện thuận lợi cho cán bộ của Viện có được cơ hội tiếp xúc và hợp tác quốc tế với các tổ chức và cá nhân các nhà khoa học có uy tín trên thế giới.

Trong những năm 1981-1985, hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học “được mùa”. Chỉ riêng số nghiên cứu sinh, thực tập sinh của Viện theo học ở nước ngoài đã tăng lên 10 người; Ngoài ra, nhiều cán bộ khác được ra nước ngoài tham quan, nghiên cứu, trao đổi chuyên môn. Ngược lại, nhiều nhà nghiên cứu của Nhật Bản,

Pháp, Úc, Mỹ, Thái Lan đã đến Viện Sử học nghiên cứu, trao đổi khoa học.

Thời gian này, Viện đón tiếp GS. Kutsco, Phó Viện trưởng Viện Phong trào công nhân quốc tế Liên Xô, GS. Noibekter, Viện trưởng Viện Phong trào công nhân quốc tế CHDC Đức. GS. Tô- Cây nhà Đông phương học Hungari, tham gia chủ trì hội thảo khoa học tại Hà Nội về “*Phương thức sản xuất Châu Á*” và trao đổi nhiều vấn đề khoa học bổ ích và lý thú. Cùng thời gian này, Viện đã xây dựng quan hệ hợp tác khoa học với các nhà sử học của Đại học Chulalongkon (Thái Lan).

Tháng 7-1981, theo đề nghị của GS. W. Wolters ở Đại học Cornell (Mỹ), Viện Sử học đã gửi 14 luận văn nghiên cứu dài 300 trang về Lịch sử Cổ -Trung đại Việt Nam để in làm tài liệu tham khảo của trường Đại học Cornell. Cũng trong năm 1981, GS. Viện trưởng Viện Sử học Văn Tạo và GS.TS. Phạm Xuân Nam dự Hội thảo khoa học tại Berlin (CHDC Đức) với tham luận về “*Bước quá độ từ CNTB lên CNXH ở Việt Nam*” và “*Tính Đảng và tính khách quan khoa học của sử học Mác-xít*”. Nhân dịp này, hai bên ký biên bản trao đổi khoa học và đào tạo.

Năm 1981, Cao Văn Biên bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Liên Xô.

Trong năm 1981, Viện tiếp đoàn các nhà khoa học Nhật Bản do GS. Keiji Nagahara dẫn đầu. Tháng 11-1981, hội thảo khoa học về “*Liên minh chính trị giữa công nhân với trí thức trong cách mạng XHCN*” tại Berlin (CHDC Đức), cán bộ Viện Sử học tham luận về “*Liên minh giữa giai cấp công nhân và trí thức Việt Nam trong các mạng XHCN*”, “*Trí thức Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng qua các thời kỳ cách mạng*”, “*Nông nghiệp Việt Nam trên con đường đi lên sản xuất lớn XHCN*”.

Tháng 5-1982, GS.TS. Khôrômôv, TS. Karavôbuov, TS. N.P. Bugai (Liên Xô) thăm Viện, thông báo về tình hình nghiên cứu lịch sử ở Liên Xô, ký kết biên bản hợp tác viết chung và xuất bản công trình “*Văn hoá xã hội chủ nghĩa -giai đoạn phát triển mới của văn hoá nhân loại*”; phối hợp nghiên cứu đề tài “*Cải tạo XHCN trong nông nghiệp ở Liên Xô và Việt Nam*”; Thực hiện chương trình của Hội đồng đa phương “*Cách mạng XHCN tháng Mười và các cuộc cách mạng tiếp theo*”. Cuối năm 1982, PGS. Cao Văn Lưỡng, TS. Nguyễn Xuân Chúc đi Bungari ký biên bản hợp tác một số đề tài khoa học; GS. Nguyễn Hồng Phong, PGS.Lê Văn Lan đi Hunggari nghiên cứu về nông dân, nông thôn và phương thức sản xuất châu Á.

Đầu năm 1983, Viện tiếp GS. Pluvier và nhà sử học Raymond Fedema (Hà Lan), ký thoả thuận hợp tác khoa học. GS. Văn Tạo thỉnh giảng tại Đại học Keio ở Tokyo (Nhật Bản), tham gia Hội thảo, trình bày các báo cáo về “*Phương thức sản xuất châu Á*”; “*Mối quan hệ Việt Nam - Nhật Bản trong lịch sử*”; “*Các phong trào cách mạng ở Việt Nam đầu thế kỷ XX*”, “*Giáo dục lịch sử và việc xây dựng con người thế kỷ XX*”... Tháng 9-1983, PGS.TS. Dương Kinh Quốc, PGS.TS. Nguyễn Danh Phiệt, Phạm Văn Kính thăm Viện phương Đông. Tháng 11-1983, Hội thảo tại Xôphi-a (Bungari) về “*Cải tạo xã hội chủ nghĩa trong nông nghiệp ở Bungari và Việt Nam*”, cán bộ của Viện tham dự với các tham luận: “*Cách mạng ruộng đất giai đoạn chuẩn bị trong quá trình đưa nông dân tiến lên chủ nghĩa xã hội*”, “*Phong trào hợp tác hoá nông nghiệp ở miền Bắc Việt Nam 1958-1965*”, “*Một số vấn đề về hợp tác hoá nông nghiệp ở miền Nam Việt Nam*”.

Năm 1983, Đinh Thị Thu Cúc bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Liên Xô.

Tháng 11-1983, Hội thảo khoa học tại Xukhumi về “*Ảnh hưởng của tư tưởng Các Mác tới tư tưởng chính trị hiện tại*” có sự tham dự của Chủ tịch Hội quốc tế các khoa học chính trị Fon Beume Klayc (CHLB Đức) và các đại biểu đến từ Áo, Ấn Độ, Nigieria. Gần 50 tham luận của các đại biểu trao đổi xoay quanh “*Luận cương 24 điểm*”, về Tính thống nhất giữa chủ nghĩa Mác và chủ nghĩa Lênin; Nhà nước và tính giai cấp của Nhà nước; Nhà nước và xã hội công dân; Nhà nước và kinh tế - xã hội, vấn đề dân chủ thực sự và quyền con người; vấn đề bình đẳng xã hội và lối sống xã hội; vấn đề quốc tế hoá đời sống công dân.

Tại Hà Nội, Hội thảo khoa học về “*Các vấn đề chính trị trong việc liên minh giữa công nhân và trí thức trong cách mạng xã hội chủ nghĩa*”; “*Nông nghiệp và việc giải quyết vấn đề nông dân trên con đường tiến lên chủ nghĩa xã hội*”, các GS. TS. Dieter Lange, GS. TS. Henz Humler, TS. Rolf Leonherdt (CHDC Đức) trình bày tham luận về “*Đường lối chính trị liên minh của Đảng xã hội chủ nghĩa thống nhất Đức*”, “*Những kinh nghiệm của Đảng XHCN thống nhất Đức trong liên minh chính trị*”, “*Những kết quả và kinh nghiệm của Đảng XHCN thống nhất Đức trong liên minh công nông*”.

Tháng 9-1984, Viện Sử học được kết nạp vào Hội đồng Quốc tế các nhà Sử học nghiên cứu về công nhân. (Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung (ITH). Tháng 10-1984, cán bộ của Viện dự Hội thảo tại Ulanbato về: “*Xây dựng cơ sở vật chất cho chủ nghĩa xã hội trong điều kiện Việt Nam có chiến tranh (1955-1975)*” Cũng trong tháng 10-1984, Lãnh đạo Viện Sử học cùng Chủ tịch Hội đồng Hợp tác đa phương “*Giai cấp công nhân trong quá trình cách mạng thế giới*” Timôphêép thống nhất đề tài “*Cuộc đấu*

tranh của giai cấp công nhân các nước châu Á chọn con đường tiến lên CNXH do Viện Sử học chủ trì.

Năm 1985 tại Hội nghị thường kỳ Hội đồng Hợp tác đa phương “Giai cấp công nhân trong quá trình cách mạng thế giới” họp tại Moscow đề ra 3 nhiệm vụ: *Một là*, Sự phát triển của giai cấp công nhân và những vấn đề về tổ chức của giai cấp; *Hai là*, Phong trào công nhân và đấu tranh dân chủ ở các nước TBCN; *Ba là*, Những vấn đề tư tưởng, chính trị của quá trình cách mạng thế giới và giai cấp công nhân. Cán bộ của Viện dự Hội thảo về “*Chủ nghĩa xã hội và những vấn đề hiện đại toàn cầu*” tại Praha (Tiệp Khắc) và Hội thảo về “*Ba nước Đông Dương và Ấn Độ*” tại Pnôm Pênh (Campuchia). Hội thảo về “*Liên minh công - nông ở Việt Nam và Bungari*” tại Hà Nội có sự tham dự của các nhà sử học Boris Mataev, Giócdan Giarotré, Vladimir Migevev (Bungari). Thông qua các hoạt động Hợp tác quốc tế đã góp phần tăng cường ảnh hưởng quốc tế của Viện Sử học và phần nào “Quốc tế hoá” đời sống khoa học của Viện Sử học, nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học của cán bộ.

3. Thời kỳ từ năm 1986 đến năm 2000

Quan hệ hợp tác giữa Viện Sử học với các nhà sử học Pháp đã được GS.TS. Charles Fourniau xây dựng từ năm 1984. Đến năm 1986 hai bên đã ký hợp tác thực hiện đề tài “*Inventaire des documents sur l'histoire du Viet Nam (1858-1945)*”. Tháng 4-1986, PGS. Cao Văn Lượng, PGS. Lê Văn Lan, Lưu Văn Trác thăm CHCD Đức thông báo tình hình nghiên cứu và công tác Tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*; dự Hội thảo khoa học với tham luận “*Đường lối công nghiệp hoá XHCN của Đảng Cộng sản Việt Nam*”; “*Những vấn đề trong sự phát triển của đội ngũ trí thức Việt Nam*”.

Tháng 5-1986, Hội đồng Hợp tác đa phương “Giai cấp công nhân trong quá trình cách mạng thế giới” họp tại Moscow, GS. Văn Tạo báo cáo hoạt động của Phân ban Việt Nam, thăm Viện Lịch sử Liên Xô và báo cáo về “*Mối quan hệ giữa Thủ đô Hà Nội và Moscow trong những năm 1940-1980*”. Tháng 12-1986, cán bộ của Viện thăm Viện Hàn Lâm khoa học Anbani, tiếp xúc với các nhà sử học, Ban biên soạn Từ điển Bách khoa Anbani; dự hội thảo khoa học “*Những vấn đề cơ bản của chiến tranh thế giới thứ hai và thời đại ngày nay*” tại Moscow có 300 đại biểu các nước XHCN tham dự. Viện sĩ Phêđôxêép, Phó chủ tịch Viện Hàn Lâm khoa học Liên Xô đánh giá cao việc hoàn thành “*Bộ lịch sử chiến tranh thế giới thứ hai*” (12 tập). Tháng 12 -1986, Hội đồng hợp tác tại Ba Lan ra quyết định thành lập Hội đồng hợp tác đa phương, Viện Sử học chính thức gia nhập Hội đồng. Nhân dịp này, Viện Sử học Việt Nam và Viện Hàn Lâm Khoa học Ba Lan ký hợp tác thực hiện đề tài “*Sự phát triển của mối quan hệ Việt Nam - Ba Lan từ năm 1945 đến 1985*”.

Năm 1986, Trần Thị Vinh bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại CHDC Đức.

Tháng 6-1988, tại CHDC Đức, Hội đồng hợp tác các Viện Hàn lâm khoa học các nước XHCN họp bàn: “*Nguyên nhân chiến tranh thế giới thứ hai - Tư liệu và bình luận*”, đề nghị bổ sung vào văn bản tên các nhà lãnh đạo cuộc chiến chống phát-xít, trong đó có Chủ tịch Hồ Chí Minh. Tháng 10-1988, Hội hữu nghị Nhật - Việt do GS.TS Noritake Yasuo, TS. Phuruta Motoo và một số hội viên đến thăm Viện Sử học đặt vấn đề hợp tác, xây dựng chương trình nghiên cứu về “*Quan hệ Việt Nam - Nhật Bản giai đoạn 1940-1945*” trong đó có vấn đề về nạn đói năm 1945. Cuối năm 1988, GS. Văn Tạo sang Pháp dự chuẩn bị kỷ niệm 200 năm Cách

mạng Pháp (1789-1989), đề xuất hợp tác với Khoa Lịch sử và Địa lý các nước phương Đông, Đại học Paris 7, Trung tâm nghiên cứu về lịch sử và văn minh trên bán đảo Đông Dương để xuất bản bộ sách “*Đại Nam Hội điển sự lệ*”; hợp tác nghiên cứu và in các bản đồ Việt Nam từ Hồng Đức đến Cách mạng tháng Tám 1945 khẳng định Hoàng Sa, Trường Sa thuộc lãnh thổ Việt Nam. Năm 1988, PGS.TS. Đỗ Văn Ninh dự Hội thảo ở Hồng Kông, Ngô Phương Bá thăm Liên Xô, Hà Văn Thân đi tọa đàm khoa học ở Ba Lan.

Năm 1988, Trần Đức Cường bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại CHDC Đức; Nguyễn Văn Nhật, Nguyễn Xuân Chúc bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Liên xô.

Năm 1989, PGS. Ngô Văn Hoà đi Pháp trao đổi khoa học; Tạ Thị Thúy bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ ở Pháp, Tạ Ngọc Liễn, Đỗ Minh Cao bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ ở Liên Xô; Nguyễn Văn Hồng, Trương Thị Yến, Vũ Duy Mên, Nguyễn Ngọc Mão, Nguyễn Hữu Đạo thực tập sinh ở Liên Xô và Lê Trung Dũng thực tập sinh ở Bungari.

Năm 1989, các nhà sử học Pháp và Hoa Kỳ đến Viện Sử học nghiên cứu về “*Cuộc chiến tranh xâm lược của Mỹ ở Việt Nam*”. Đoàn các học giả Hoa Kỳ có 16 thành viên, do John Mc Auliff, Giám đốc chương trình Hoà giải Mỹ - Đông Dương dẫn đầu. GS. Viện trưởng Nguyễn Hồng Phong cùng các chuyên gia của Viện đã tiếp đón và trao đổi nhiều vấn đề xung quanh cuộc chiến tranh mà ở Mỹ còn có những nhận thức khác nhau. Phía Hoa Kỳ đề nghị kế hoạch hợp tác với các trường Đại học College Wooster ở bang Ohio; Đại học Winconsin au Claire, Đại học Texas. Ngài John Mc Auliff nhấn mạnh “Nhân dân Mỹ ít hiểu lịch sử Việt Nam mà theo chúng tôi thì

Mỹ mới có hơn 200 năm lịch sử (kể từ Tuyên ngôn độc lập 1776), còn Việt Nam lại có lịch sử lâu dài và phong phú. Chúng tôi nói với sinh viên Mỹ rằng: Chúng ta có thể học tập được nhiều ở lịch sử Việt Nam, như trong cuộc chiến tranh thế giới chống phát - xít (1940-1945) - Việt Nam đã cùng Mỹ và Đồng minh đấu tranh chống phát-xít thắng lợi, có đóng góp quốc tế. Hoặc lịch sử Việt Nam ở các thế kỷ XII, XIII, XV là rất phong phú. Chúng ta cần trao đổi học thuật với Việt Nam”.

Cuối năm 1990, PGS. Cao Văn Lượng, Nguyễn Hữu Đạo dự hội thảo tại Liên Xô; PGS. Vũ Huy Phúc dự hội thảo ở Philippines về chủ đề “*Con đường tơ lụa trong lịch sử*”. Tháng 11-1990, Quỹ Toyota (Toyota Foundation) tài trợ tổ chức hội thảo tại Băng Cốc về “*Đô thị cổ Việt Nam*”, có 7 quốc gia Đông Nam Á và Nhật Bản tham dự. Cán bộ Viện Sử học tham gia với các báo cáo: “*Đô thị cổ Việt Nam*”, “*Văn hoá đồng bằng sông Cửu Long*”, “*Từ điển bách khoa Việt Nam*”.

Từ sau năm 1991, vị thế của Việt Nam trên thế giới ngày càng được nâng cao, Việt Nam chủ trương đường lối đối ngoại mở rộng, đa phương hóa, đa dạng hóa các quan hệ quốc tế, mặt khác, chính sự năng động của cán bộ Viện Sử học đã làm cho hoạt động hợp tác quốc tế của Viện được tăng cường. Các nhà nghiên cứu Nhật Bản đến Viện hợp tác nghiên cứu về nạn đói năm 1945. Sau 4 năm điều tra khảo sát thực địa, năm 1991 cuốn “*Nạn đói ở Việt Nam năm 1945 - những di tích lịch sử*” xuất bản. Cũng trong năm 1991, GS. Philippe Langlet, Quách Thanh Tâm, Patrich Barberis (Pháp) thăm viện Sử học và trao đổi chuyên môn về “*Đội ngũ lính thợ Việt Nam làm việc tại Pháp thời kỳ giữa hai cuộc Đại chiến thế giới*”.

Năm 1992, một số nhà sử học Thụy Điển dự Hội thảo về “*Một số vấn đề về lịch sử Thụy Điển*” tại Viện Sử học. Một số cán bộ của Viện đi dự Hội nghị khoa học nghiên cứu về phong trào công nhân (IHT) tại Linz (Áo).

Năm 1993, nhà sử học Pháp Bruno Loussarn đến Viện nghiên cứu về “*Lịch sử và văn minh Việt Nam*”. Tại Hội nghị quốc tế nghiên cứu châu Á và Bắc Phi lần thứ 34 ở Hồng Kông, PGS.TS. Đỗ Văn Ninh trình bày tham luận về “*Con đường gốm sứ Trung Quốc sang phương Tây qua tư liệu về con tàu chìm ở Hòn Cau Việt Nam*”. PGS. Lê Văn Lan dự hội thảo tại Thái Lan về “*Di tích lịch sử tại Thailand*”. Năm 1994, Viện Sử học và Viện nghiên cứu Đông Nam Á thuộc trường Đại học Aix-Provence (Pháp) thực hiện chương trình nghiên cứu “*Hương ước Việt Nam*”.

Từ ngày 26-3 đến ngày 5-4-1995, PGS. TS. Trần Đức Cường, PGS.TS. Đỗ Văn Ninh, PGS. Lê Văn Lan, PGS.TS. Trần Thị Vinh, Nguyễn Hữu Tâm thăm Viện KHXH Quảng Tây (Trung Quốc). Đầu tháng 5-1995, nhà sử học Dương Trung Quốc, TS. Tạ Thị Thuý dự Hội thảo tại Pháp với chủ đề “*Nguồn tài liệu và cách tiếp cận Việt Nam*”. Cũng trong tháng 5-1995, Đoàn Trung tâm giao lưu kinh tế văn hoá đối ngoại tỉnh Quảng Tây (Trung Quốc) gồm Trương Chí Hàm, Trương Nhụy, Sầm Tân Minh, Trương Hán Long đến thăm Viện Sử học. Tháng 7-1995, Nguyễn Hữu Tâm đi học Thạc sĩ tại Trung Quốc.

Từ ngày 16-7 đến ngày 25-8-1995, nhà sử học Macini Jean Marie và Russo Hélène (Pháp) đến nghiên cứu tại Viện Sử học. Tháng 11-1995, PGS. Lê Văn Lan thỉnh giảng tại một số trường Đại học ở Nhật Bản.

Từ tháng 1-1996, Benoit de Tregloge làm luận án tiến sĩ về đề tài “*Giương mặt*

anh hùng Việt Nam” tại Viện Sử học; từ tháng 3 đến tháng 4-1996, TS. Gilles Raffi (Pháp) đến Viện Sử nghiên cứu đề tài “*Sự phát triển của cảng Hải Phòng từ 1920 đến 1945*”. Ngày 4-4-1996, GS. Văn Tạo và Peter De Jong, Giám đốc nghiên cứu và đại diện Hiệp hội các nước mở cửa và Trung tâm Nghiên cứu Ngoại giao và chiến lược Paris (Pháp) ký thoả thuận hợp tác đào tạo cán bộ, góp phần nâng cao mối quan hệ giữa Việt Nam và Pháp. Đầu tháng 5-1996, TS. Trần Hữu Đính, PGS.TS. Nguyễn Danh Phiệt, TS. Lưu Tuyết Vân trao đổi khoa học ở Quảng Tây (Trung Quốc). Giữa tháng 5-1996, TS. Phạm Quang Trung, TS. Lê Trung Dũng, Phạm Như Thơm thực tập tại CEDS (Pháp). Tháng 6-1996, Carole Andreani, W.Valery, J.P. Decvaux đến Viện Sử học nghiên cứu lịch sử Việt Nam. Tháng 8-1996, PGS.TS. Đỗ Văn Ninh nghiên cứu vấn đề ruộng đất tại Đài Loan. Từ ngày 25-7 đến 28-8-1996, Phillippe le Failler (Pháp) đến Viện Sử học nghiên cứu đề tài Hương ước và “*Sự độc quyền của Pháp về muối, rượu, thuốc phiện ở Đông Dương từ 1880 đến 1940*”; Ulla Nielsen nghiên cứu về “*Vai trò của công đoàn Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên kinh tế thị trường*”. Tháng 10 và tháng 11-1996, PGS.TS. Đỗ Văn Ninh, PGS.TS. Tạ Ngọc Liễn, PGS.TS. Chương Thâu tham dự hội thảo tại Bắc Kinh và Thiệu Dương (Trung Quốc). Cuối năm 1996, GS. Roger Establet, Colette Establet, Mahomed Dendani, Đại học Aix-Provence (Pháp) đến Viện Sử nghiên cứu về Hương ước.

Năm 1997, hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học có sự chuyển biến, PGS.TS. Trần Đức Cường dự Hội thảo tại Đại học Chulalongkorn (Thái Lan). TS. Đỗ Đức Hùng, TS. Nguyễn Ngọc Mão, TS. Đỗ Thị Nguyệt Quang thực tập tại Trung tâm

Nghiên cứu Chiến lược Ngoại giao Paris (Pháp). Tháng 5-1997, PGS.TS. Chương Thâu thỉnh giảng một số chuyên đề về lịch sử Việt Nam tại Đại học California (Hoa Kỳ). Tháng 7-1997, TS. Trần Hữu Đính, PGS. Vũ Huy Phúc, PGS.TS. Nguyễn Minh Tường dự Hội thảo Euro-Việt tại Amsterdam (Hà Lan). PGS. Viện trưởng Cao Văn Lương, TS. Phạm Quang Trung trao đổi khoa học tại Paris (Pháp). Từ ngày 8 đến 16-7-1997, Benjamin Stora thăm Viện Sử học. Tháng 8-1997, PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật, PGS.TS. Nguyễn Minh Tường, Nguyễn Quang Ân trao đổi khoa học tại Viện Hàn lâm KHXH Trung Quốc. Nghiên cứu sinh Alain Fiorucci (Pháp) thực tập tại Viện Sử học. Nhà sử học Dương Trung Quốc tham gia Đoàn các nhân chứng và các nhà sử học Việt Nam thăm Mỹ từ ngày 18 đến 28-9-1997, trao đổi và ghi nhận những trang sử về quan hệ Việt - Mỹ thời kỳ 1944-1945. Cùng thời gian này, GS.TS. Phạm Xuân Nam thăm Nhật Bản; PGS.TS. Chương Thâu trao đổi về “*Cuộc chiến tranh Trung- Pháp 1884-1885*” tại Viện Khoa học xã hội Quảng Tây (Trung Quốc). Tháng 12-1997, GS. Văn Tạo đi Nhật Bản theo chương trình hợp tác nghiên cứu “*Quan hệ Việt - Nhật 1940-1945*”. Quỹ Toyota (Toyota Foundation) tài trợ kinh phí cho Nguyễn Quang Ân thực hiện dự án xuất bản cuốn sách “*Việt Nam - Những thay đổi địa danh và địa giới các đơn vị hành chính 1945-1997*”.

Năm 1997, Vũ Duy Mên và Đinh Quang Hải bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Viện phương Đông, Viện Hàn lâm Khoa học Nga.

Năm 1998, PGS.TS. Trần Đức Cường, Viện trưởng Viện Sử học trao đổi khoa học tại Bắc Kinh. PGS. Bùi Đình Thanh dự “*Các ngày khoa học tại Pháp*” về đề tài “*Các tình huống quá độ ở châu Á: Sự tan rã và cấu tạo lại xã hội*”.

Tiếp tục nối lại mối quan hệ truyền thống tốt đẹp từ trước giữa Viện Sử học với các trường, Viện, cơ quan nghiên cứu của Pháp và Đức, năm 2009, PGS.TS. Trần Đức Cường, PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật, TS. Đinh Quang Hải trao đổi khoa học tại Trung tâm thông tin tư liệu Việt Nam (CID) tại Pháp và làm việc với trường Đại học Humboldt (CHLB Đức).

4. Thời kỳ từ năm 2000 đến năm 2023

Bước sang thế kỷ XXI, tình hình thế giới và trong nước có sự chuyển biến sâu sắc, Việt Nam thực hiện chủ trương đối ngoại đa phương hóa, đa dạng hóa các quan hệ quốc tế. Trong bối cảnh đó, Viện Sử học chú trọng hơn hoạt động hợp tác quốc tế, tăng cường trao đổi hợp tác với các tổ chức nghiên cứu nước ngoài.

Năm 2002, một số cán bộ của Viện tham dự Hội thảo URO-Việt V tại St. Petersburg (Liên bang Nga).

Năm 2009, PGS.TS. Viện trưởng Viện Sử học Nguyễn Văn Nhật và PGS.TS. Trần Đức Cường, PGS.TS. Võ Kim Cương, TS. Đinh Quang Hải dự Hội thảo quốc tế “*Liên minh chiến đấu Lào-Việt Nam trên chiến trường Cánh đồng Chum - Xiêng Khoảng*” tại Xiêng Khoảng (CHDCND Lào). Trong các năm 2008-2010, Viện Sử học cử 3 đoàn cán bộ đi Trung Quốc, Đài Loan, CHDCND Lào trao đổi khoa học và đã đón tiếp các đoàn của Hàn Quốc, Viện KHXH Quốc gia Lào, Đại học Thành Công, Đại học Hoa Liên, Đại học Chính trị (Đài Loan) đến Viện Sử học trao đổi, tọa đàm khoa học và bước đầu mở rộng quan hệ hợp tác trên các lĩnh vực khoa học, trao đổi thông tin tư liệu, nhất là làm rõ một số vấn đề liên quan đến lịch sử Việt Nam, lịch sử quan hệ quốc tế, trao đổi một số sách, tạp chí.

Tháng 10-2010, PGS.TS. Đinh Quang Hải, TS. Nguyễn Hữu Tâm tham dự Hội

thảo “*Nghiên cứu so sánh nhân văn Đài-Việt*” tại Đại học Thành Công (Đài Loan).

Với chủ trương tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa quan hệ với Trung Quốc, Nhật Bản, Pháp, Nga, Đài Loan, thời kỳ này Viện Sử học đã thúc đẩy hơn các hoạt động nghiên cứu; trao đổi tư liệu và đào tạo cán bộ; đồng thời thực hiện tốt kế hoạch đã ký kết trước với Viện Nghiên cứu Lịch sử Lào và những nhiệm vụ đã thỏa thuận với Đại học Thành Công, Đài Loan và Viện phương Đông, Liên bang Nga.

Năm 2011, PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật, PGS.TS. Nguyễn Ngọc Mão, PGS.TS. Trần Đức Cường trao đổi khoa học tại Liên bang Nga; TS. Nguyễn Hữu Tâm dự hội thảo ở Trung Quốc; TS. Nguyễn Mạnh Dũng dự hội thảo ở Hà Lan.

Năm 2012, mặc dù có khó khăn về kinh phí, nhưng hoạt động hợp tác quốc tế của Viện vẫn đạt kết quả tốt, PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật, PGS.TS. Đinh Quang Hải trao đổi khoa học tại Trung tâm thông tin tư liệu Việt Nam CID (Pháp); PGS.TS. Võ Kim Cương dự hội thảo về Biển Đông tại St. Petersburg (Liên bang Nga); PGS.TS. Nguyễn Minh Tường dự hội thảo tại Nhật Bản. PGS.TS. Vũ Duy Mên, TS. Nguyễn Hữu Tâm dự hội thảo ở Trung Quốc; TS. Nguyễn Mạnh Dũng dự hội thảo ở Singapore.

Năm 2013 là năm đầu tiên triển khai Nghị định 109/NĐ-CP ngày 26-12-2012 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam. Hoạt động của Viện Sử học gắn với phương châm “*Chất lượng, sáng tạo, đổi mới và đột phá phát triển*”. Viện đã tập trung chú trọng công tác đào tạo. Trong năm 2013, Viện cử cán bộ đi học Thạc sĩ tại Trung Quốc, CHLB Đức, Australia. PGS.TS. Đinh Quang Hải

dự Hội thảo quốc tế “*Nghiên cứu so sánh Việt - Đài lần thứ hai*” tại Đại học Thành Công (Đài Loan). Viện tiếp GS.TSKH. Vladimir Kolotov, Đại học Tổng hợp quốc gia St.Peterburg, TS.Anatoli Sokolov, Viện phương Đông (Liên bang Nga); GS. Vương Chấn Trung (Trung Quốc); Viện Sử học ký hợp tác biên soạn lịch sử Việt Nam (giản lược) với Viện phương Đông (Liên bang Nga) và Đại học Thành Công (Đài Loan), tiếp đón và trao đổi khoa học, thông tin tư liệu với nhiều học giả đến từ Liên bang Nga, Ba Lan, Thái Lan, Mông Cổ, Đại học Harvard (Hoa Kỳ); Đại học Aix-Provence (Pháp), Đại học Seoul (Hàn Quốc), Sở Nội vụ Quảng Đông (Trung Quốc), Viện KHXH Quốc gia Lào, Viện Hàn lâm Khoa học Hoàng Gia Campuchia.

Năm 2013, Đinh Thị Hải Đường bảo vệ thành công luận văn Thạc sĩ tại Đại học Postdam (CHLB Đức).

Năm 2014, PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật tham gia Đoàn Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam thăm Mông Cổ; PGS.TS. Đinh Quang Hải dự Hội thảo khoa học tại Viện Viễn Đông, Viện Hàn lâm khoa học Nga. Trong năm 2014, Viện Sử học đã tiếp đón và trao đổi chuyên môn với nhiều đoàn và nhà khoa học các nước như: GS.Detlef Briesen (trường Đại học Giessen, Đức), GS.TSKH Vladimir Kolotov, PGS.TS. Anatoli Sokolov (Nga), GS. Rob Hurle (Australia), PGS. Christina C.Lentz, GS. Marc Jason Gilbert (Hoa Kỳ), PTS. Musiychuk Victoria (Ucraina), TS.Alain Ruscio (Pháp), GS. Vu Hướng Đông (Trung Quốc), GS.TS. Tưởng Vi Văn, GS.TS. Peter Kang (Đài Loan), TS. Boutheng Souksavatd (Lào) nhân dịp các học giả dự Hội thảo Kỷ niệm 60 năm chiến thắng Điện Biên Phủ. Cũng trong năm 2014, Viện Sử học và Viện Nhân văn Tự Miễn, Đại học Hoa Đông (Đài Loan) trao đổi

chuyên môn, làm việc với GS. Raya Redly (Ấn Độ) và GS. Bùi Kinh Hán (Hàn Quốc).

Năm 2014, Võ Thị Phương Thúy bảo vệ thành công luận văn Thạc sĩ tại Đại học Sydney (Australia), Nguyễn Quốc Sinh bảo vệ thành công luận văn Thạc sĩ tại Đại học Nhân dân Trung Quốc.

Năm 2015, PGS.TS. Viện trưởng Viện Sử học Đinh Quang Hải và các nhà khoa học của Viện trao đổi, thảo luận với các học giả nước ngoài đến thăm Viện Sử học như: GS. John Triman, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu quan hệ Quốc tế, Đại học Công nghệ Massachusetts (MIT), Hoa Kỳ về chủ đề *“Tổn thất về người trong chiến tranh Việt Nam”*; ngày 22-01-2015 làm việc với GS. Ngưu Quân Khải, Đại học Trung Sơn (Trung Quốc) về chủ đề *“Nhà Mạc và hậu duệ họ Mạc tại Cao Bằng và Trung Quốc”*; ngày 17-3-2015 làm việc với GS. Yoko Takada, Trường Đại học Keio (Nhật Bản) về *“Nghiên cứu, tìm hiểu về nền tảng kinh tế-xã hội và cấu trúc làng xã dẫn đến việc di cư trong thời gian thuộc Pháp ở vùng châu thổ sông Hồng”*; ngày 30-3-2015 tiếp và làm việc với GS. Martin Crossheim, Đại học Passan (CHLB Đức). Ngày 13-4-2015 làm việc với GS. TS. Detlef Briesen, Đại học Gieseen (Cộng hòa Liên bang Đức) về chủ đề *“Châu Âu/Đức và mối quan hệ/liên quan với Mỹ từ năm 1945 (sau Chiến tranh thế giới lần thứ hai)”*; ngày 6-5-2015 tiếp và làm việc với GS. Mizushima Tsukasa, Đại học Tokyo (Nhật Bản) về *“Phương pháp GIS ứng dụng trong nghiên cứu lịch sử”*; ngày 17-6-2015 làm việc với GS. David Hurd, trường Massachusetts ở Bonston (Hoa Kỳ) về những vấn đề lịch sử Cận - Hiện đại Việt Nam, nghiên cứu *“Đời sống văn hóa xã hội của nhân và đời sống tâm lý của những người lính đào ngũ trong chiến tranh Việt Nam”*; ngày 28-10-2015, TS. Brian (Hoa

Kỳ) thuyết trình tại Viện về *“Những phát hiện mới về nhà Mạc ở Đàng Trong thế kỷ XVI-XVII”*; tháng 11-2015, ông Lý Thừa Vinh, trưởng đoàn dòng họ Lý Hoa Sơn (Hàn Quốc) đến Viện tìm hiểu về nguồn gốc dòng họ Lý Hoa Sơn ở Hàn Quốc.

Ngày 10-8- 2016, Viện Sử học tiếp GS. TS. Tưởng Vi Văn, TS. Mattel HSU, GS.TS. Peter Kang (Đài Loan), thảo luận hợp tác nghiên cứu và kế hoạch trao đổi học giả, đào tạo và tổ chức hội thảo khoa học; phối hợp khai thác thông tin tư liệu, nhất là những tư liệu có liên quan đến Việt Nam lưu trữ tại Quốc Sử quán Đài Loan.

Viện tổ chức nhiều cuộc trao đổi, tọa đàm khoa học, thuyết trình với các chủ đề chuyên sâu, hấp dẫn từ những nghiên cứu mới của các học giả đến từ Mỹ, Đức, Pháp, Nga, Nhật Bản, Trung Quốc, Hàn Quốc... ngày 14-1-2016, GS. Yu Insun (Hàn Quốc) thuyết trình về *“So sánh nhận thức của Lê Văn Hưu và Ngô Sĩ Liên về lịch sử Việt Nam”*; ngày 12-4-2016, GS. Detlef Briesen, Đại học Giessen (CHLB Đức) thuyết trình về *“Ngoại ô hóa, một vài ý kiến và sự hình thành Hanoi Desakota”*; ngày 27-4-2016 GS. Mizushima, Đại học Tokyo (Nhật Bản) thuyết trình về *“Sự phát triển về nông nghiệp và chuyển biến xã hội ở châu Á dưới góc độ về tài chính nông nghiệp (ứng dụng phương pháp GIS)”*. Ngày 30-5-2016 PGS.TS. Pierre Asselin, Đại học Hawaii Pacific (Hoa Kỳ) thuyết trình về *“Chủ nghĩa quốc tế trong cuộc chiến tranh Việt Nam - Quan điểm từ phía Hà Nội”*; ngày 9-6-2016 Brian Turner, trường Đại học Yale (Hoa Kỳ) thuyết trình về *“Lịch sử Kinh tế và Nhân khẩu học: một số xu hướng nghiên cứu trên thế giới và một số vấn đề nghiên cứu ở Việt Nam”*; ngày 26-7-2016 GS. Kurihara Hirohide, Đại học Tokyo (Nhật bản) trao đổi về chủ đề biển đảo; ngày 29-7-2016, PGS. Nguyễn Thùy Linh, Đại học

Mount Saint Mary College, bang New York, (Hoa Kỳ) thuyết trình về “*Chính sách và hoạt động y tế ở Việt Nam thời thuộc Pháp*”; ngày 6-10-2016, GS. Mizushima Tsukasa, Đại học Tokyo (Nhật Bản) giới thiệu việc thu thập bản đồ (từ giữa thế kỷ XVI đến thế kỷ XIX) để số hóa phục vụ cho việc nghiên cứu tìm hiểu về châu Á trên bản đồ lịch sử. Ngày 31-10-2016, GS. Mioche, Đại học Aix-Marseille (Pháp) thuyết trình về “*Các vấn đề về lịch sử Công nghiệp Nhôm toàn cầu*”; ngày 2-11-2016, PGS.TS. Mazyrin, Viện Viễn Đông (Liên bang Nga) trao đổi về kế hoạch hợp tác giữa Viện Viễn Đông Nga và Viện Sử học.

Trong năm 2016, Viện Sử học đã tổ chức một số đoàn công tác nước ngoài, cử TS. Trần Thị Phương Hoa dự Hội thảo *Sáng kiến châu Á năng động lần thứ 8* tại Đan Mạch (tháng 6-2016); *Thanh niên ở các nước chuyển đổi: tiềm năng đổi mới, bối cảnh mới và vấn đề mới tại Ba Lan; Sự hình thành và sụp đổ của các đại học mô hình Xô Viết: hướng tới hiểu được các đại học ở Bắc Triều Tiên* tại Hàn Quốc. Tháng 11-2016, PGS. TS. Đinh Quang Hải, TS. Lê Quang Chấn và Phạm Như Thơm dự *Hội thảo quốc tế Việt Nam học và Đài Loan học lần thứ 3* tại Đài Loan. Tháng 12-2016, ThS. Đinh Thị Hải Đường dự Hội thảo *The 5th International Conference on Asian Network for GIS-based Historical Studies*, tại Philippines.

Năm 2016, ThS. Lê Thùy Linh tham gia chương trình học bổng mùa hè cho sinh viên châu Á (*Asian Graduate Student Fellowship*) tại Singapore; ThS. Võ Thị Phương Thúy học nghiên cứu sinh tại Đại học Hoa Liên (Đài Loan); ThS. Trần Nam Trung học nghiên cứu sinh tại Đại học Vân Nam, (Trung Quốc). ThS. Mai Thị Huyền học tiếng Hoa tại Đại học Minh Truyền (Đài Loan).

Năm 2017, Viện đón GS. Micheline Lessard, Đại học Ottawa (Canada) đến thuyết trình về “*Kinh tế thuộc địa Pháp và cạnh tranh lao động Bắc Kỳ*”; ngày 6-01-2017, GS. Laichen Sun, Đại học bang California (Hoa Kỳ) thuyết trình về: “*Súng thần công của người Việt và cuộc chiến tranh của người Trung Quốc (1550-1680)*”; Cao Nhã Ninh, Đại học Chính trị (Đài Loan) thảo luận về “*Nhân vật Nùng Trí Cao thế kỷ XI*”; ngày 22-3-2017, PGS.TS. Vương Trí Cường, Đại học Hải Nam (Trung Quốc) thuyết trình về “*Chuyến đi sứ cuối cùng của Phạm Thân Duật sang nhà Thanh năm 1883*”. Ngày 26-6-2017, Viện đón tiếp GS. Ngưu Quân Khải, GS. Từ Lâm Bình, TS. Vương Thục Hội, TS. Vi Hồng Bình (Đại học Quảng Tây), Hàn Trung Kính (Đại học Ký Nam) đến thăm; Ngày 28-7-2017, PGS.TS. Viện trưởng Đinh Quang Hải và GS.TS. Tưởng Vi Văn ký biên bản hợp tác giữa Viện Sử học với Trung tâm Việt Nam học, Đại học Quốc gia Thành Công (Đài Loan). Ngày 30-8-2017, tại Viện Sử học GS. Quách Thanh Ba, trường Đại học Ký Nam, Quảng Đông (Trung Quốc) thuyết trình về “*Cường vực địa dư của An Nam thời Đường*”; ngày 28-9-2017, GS. Detlef Briesen, Đại học Justus-Liebig, Giessen, (CHLB Đức) thuyết trình về “*Sự cai trị bằng pháp luật của người Pháp ở Việt Nam thời cận đại: Đa nguyên luật pháp và nhà nước cảnh sát*”. Ngày 04-12-2017, GS. Ngưu Quân Khải và một số GS trường Đại học Trung Sơn (Trung Quốc) làm việc với Viện về một số vấn đề liên quan đến nhà Mạc nói riêng, lịch sử Việt Nam nói chung.

Nhằm tiếp tục thúc đẩy hợp tác quốc tế và tham gia hội thảo khoa học quốc tế, năm 2017, TS. Trần Thị Phương Hoa dự hội thảo do Hiệp hội nghiên cứu châu Á của Hoa Kỳ tổ chức tại Toronto, Ontario (Canada); PGS. TS. Đinh Quang Hải dự

Hội thảo khoa học do Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Quốc gia Lào tổ chức tại Viên Chăn, Hội thảo khoa học do Viện Hàn lâm Khoa học Hoàng gia Campuchia tổ chức tại Siem Riep. Cũng trong tháng 10-2-2017, ThS. Đinh Thị Hải Đường tham gia đoàn sinh viên Đại học Justus-Liebig, Giessen (CHLB Đức) do GS. Detlef Briesen làm trưởng đoàn tham quan và khảo sát tại Siem Riep (Campuchia).

Phục vụ nghiên cứu, biên soạn bộ lịch sử Việt Nam thuộc Đề án Khoa học xã hội cấp Quốc gia, năm 2017, Viện tạo điều kiện cho PGS.TS. Vũ Duy Mên, TS. Trương Thị Yến, TS. Nguyễn Hữu Tâm sưu tầm tư liệu tại Quảng Châu; PGS. TS. Đinh Quang Hải, TS. Trần Thị Phương Hoa khai thác tư liệu tại Lưu trữ Bộ Quốc phòng Pháp và Lưu trữ hải ngoại Pháp tại Aix-en-Provence; ThS. Lê Thùy Linh đi CHLB Đức; PGS.TS. Nguyễn Văn Nhật, TS. Phạm Thị Hồng Hà khai thác tài liệu tại Hoa Kỳ. Tháng 11-2017, TS. Lương Thị Hồng dự hội thảo “*Nghiên cứu về Chiến tranh Lạnh*” do Quỹ Lịch sử Đông Bắc Á tại Seoul (Hàn Quốc); tháng 12-2017, PGS.TS. Nguyễn Đức Nhuận, TS. Ngô Vũ Hải Hằng thăm Viện Hàn lâm KHXH Trung Quốc.

Năm 2018, Viện Sử học “bội thu” trong hoạt động hợp tác quốc tế. Ngày 5-1-2018, Phó Đại sứ Trung Quốc tại Việt Nam Doãn Hải Hồng đến Viện Sử học trao đổi, thảo luận về một số vấn đề trong bộ *Lịch sử Việt Nam* 15 tập tái bản lần thứ nhất năm 2017. Ngày 14-5-2018, GS. Catherine, Tổng Thư ký Hội Sử học Thế giới đến Viện thuyết trình về “*Quy mô toàn cầu của cuộc chiến tranh thế giới lần thứ II - Từ Ban Căng đến thế giới*”. Tháng 6-2018, GS. Hồ Tài Huệ Tâm, Đại học Harvard (Hoa Kỳ) đến Viện Sử học để trao đổi kế hoạch tổ

chức hội thảo kỷ niệm 100 năm giáo dục Nho học (1919-2019).

Năm 2018, Vi Lê Hoa, Đại học Trịnh Châu (Trung Quốc) thực tập tại Viện Sử học theo Chương trình học giả Trung Quốc (CSC). Ngày 23-8, PGS.TS. Nguyễn Liên Hằng, Đại học Columbia, New York (Hoa Kỳ) thuyết trình về “*Cuộc tấn công Tết Mậu Thân 1968: 50 năm nhìn lại*”. GS.TS. Tưởng Vi Văn và các học giả Đài Loan thăm Viện bàn việc tổ chức hội thảo khoa học về một số vấn đề lịch sử Việt Nam, lịch sử Đài Loan. Tháng 12-2018, GS. Micheline Lessard, Khoa Lịch sử, Đại học Ottawa (Canada) đến Viện thảo luận về khả năng hợp tác nghiên cứu và thuyết trình “*Quan hệ giữa chính quyền thực dân Pháp với cộng đồng người Hoa ở Việt Nam thời Pháp thuộc*” và về “*Việc tẩy chay hàng hoá Trung Quốc ở Việt Nam năm 1919*”. PGS.TS. Đinh Quang Hải đi sưu tầm tài liệu Hán Nôm liên quan đến chủ quyền Việt Nam trên Biển Đông tại kho lưu trữ Đông Dương văn khố và Đại học Keio (Nhật Bản).

Tháng 4-2018, TS. Phạm Thị Hồng Hà dự hội thảo “*Năm 1968 và cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Tết Mậu Thân*” tại Trung tâm tư liệu Việt Nam, Đại học Công nghệ Texas (Hoa Kỳ). Tháng 5-2018, TS. Lương Thị Hồng, TS. Phạm Thị Hồng Hà dự hội thảo “*Hàn Quốc và Việt Nam trong kỷ nguyên đương đại: Những so sánh và liên hệ mới*” tại Viện Quốc tế nghiên cứu châu Á (Hàn Quốc); cũng trong tháng 5-2018, TS. Lương Thị Hồng tham dự hội thảo “*Nghiên cứu về Chiến tranh Lạnh*” tại Trường Kinh tế và Khoa học chính trị London (Vương quốc Anh); tháng 6-2018, PGS. TS. Đinh Quang Hải tham dự hội thảo về: “*Văn hóa và tôn giáo Đông Nam Á*” tại Đại học Quốc gia Thành Công (Đài

Loan); TS. Trần Thị Phương Hoa dự hội thảo “*Những xu hướng gần đây và cách tiếp cận đối mới đối với Học bổng châu Á*” tại Đại học sư phạm Hoa Đông, Thượng Hải (Trung Quốc). Tháng 7- 2018, TS. Trần Thị Phương Hoa tham dự khóa học nghiên cứu liên ngành *Thúc đẩy mạng lưới tri thức đa ngành để đối phó với các thách thức toàn cầu* tại Đại học Chiang Mai (Thái Lan).

Tháng 8-2018, PGS. TS. Nguyễn Thị Phương Chi dự Hội thảo quốc tế “*Bảo tồn và lưu trữ tài liệu cổ truyền ở Đông Nam Á*” tại Đại học Quốc gia Kyungpook (Hàn Quốc). Tháng 9-2018, PGS.TS. Đinh Quang Hải đi CHLB Đức để khai thác các ấn phẩm và hồ sơ về lịch sử Việt Nam tại Thư viện và Trung tâm lưu trữ, Đại học Justus-Liebig Giessen và Trung tâm nghiên cứu văn bản học, Trung tâm Việt Nam học, Đại học Hamburg (CHLB Đức); TS. Nguyễn Thúy Quỳnh dự Hội nghị quốc tế lần thứ 7 Liên đoàn các viện nghiên cứu và thư viện trên thế giới chuyên nghiên cứu về Trung Quốc ở hải ngoại với chủ đề *Di cư xuyên quốc gia từ góc nhìn toàn cầu* được tổ chức tại Đại học Cornell, Ithaca, New York (Hoa Kỳ). Tháng 10-2018, PGS. TS. Nguyễn Đức Nhuệ, TS. Trần Thị Phương Hoa khảo sát, sưu tầm tài liệu tại Pháp. Tháng 8-2018, ThS. Lê Thùy Linh tham gia chương trình nghiên cứu tại trường Đại học Justus-Liebig Giessen (CHLB Đức); ThS. Nguyễn Thị Thu Hương đi học Trung Quốc theo Đề án 165.

Năm 2018, Viện Sử học ký kết hợp tác nghiên cứu khoa học với Quỹ Lịch sử Đông Á (NAHF) của Hàn Quốc về các vấn đề lịch sử, văn hóa và mối quan hệ, so sánh của Việt Nam và Hàn Quốc.

Năm 2019, Viện phối hợp với Ban Hợp tác Quốc tế Viện Hàn lâm KHXH Việt

Nam và Đại sứ quán Phần Lan tại Hà Nội tổ chức tọa đàm khoa học do Tiến sĩ Erkki Tuomioja, cựu Bộ trưởng Thương mại và Công nghiệp, cựu Bộ trưởng Ngoại giao Phần Lan, người sáng lập ra *Mạng lưới các nhà sử học phi biên giới* (Historians Without Borders Network) thuyết trình về “*Các vấn đề phương pháp luận chủ đạo trong nghiên cứu lịch sử hiện nay ở Phần Lan và châu Âu*”, giới thiệu “*Mạng lưới các nhà sử học phi biên giới*”. Ngày 18-3-2019, GS. Michael Friedrich, Giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Văn bản viết tay (the Centre for the Study of Manuscript Cultures - CSMC), Đại học Hamburg (CHLB Đức), GS Michaelle Biddle, Đại học Wesleyan (Hoa Kỳ) trao đổi về cơ hội hợp tác trong các dự án nghiên cứu bảo tồn tư liệu lưu trữ các tư liệu quý hiếm Viện Sử học đang lưu trữ, bảo tồn và số hóa kho sách Hán Nôm ở thư viện Viện Sử học; dịch và xuất bản một số các công trình độc bản; sưu tầm các văn bản cổ chưa xuất bản. Ngày 21 - 3 - 2019, GS.TSKH. Thomas Engelbert, Đại học Hamburg (CHLB Đức) thuyết trình về “*Trên đường Mọi: Sự khai phá của mối liên hệ phát triển Bình Định - Kontum vào cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX*”.

Tháng 3-2019, PGS. TS. Đinh Quang Hải tham quan Thư viện Quốc gia Nhật Bản, trao đổi kinh nghiệm bảo tồn và phát huy giá trị tài liệu lịch sử cổ văn; tháng 5-2019, TS. Lương Thị Hồng dự Hội thảo “*Tái hiện lại cuộc chiến tranh lạnh: Những trải nghiệm từ mặt đất ở khu vực châu Á*” tại Đại học Quốc gia Singapore; tháng 6-2019, TS. Trần Thị Phương Hoa dự hội thảo AAS-in Asia do Hiệp hội nghiên cứu châu Á của Hoa Kỳ tổ chức tại Bangkok (Thái Lan). Tháng 6-2019, PGS.TS. Đinh

Quang Hải, PGS.TS. Nguyễn Đức Huệ, TS. Trần Thị Phương Hoa, PGS.TS. Võ Kim Cương, PGS.TS. Lê Trung Dũng dự hội thảo “*Định hình dân tộc qua không gian và thời gian: So sánh kinh nghiệm Việt Nam - Hàn Quốc trong lịch sử*” tại Seoul (Hàn Quốc). Hội thảo nằm trong thoả thuận hợp tác giữa Viện Sử học và Quỹ Lịch sử Đông Bắc Á (Hàn Quốc).

Năm 2019, Viện Sử học phối hợp với Viện Nghiên cứu Hán Nôm tổ chức Hội thảo khoa học quốc tế “*Khoa cử Nho học Việt Nam (1075 - 1919) - 100 năm nhìn lại*”, có 13 học giả đến từ Mỹ, Anh, Đức, Pháp, Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc, Đài Loan cùng hơn 100 đại biểu trong nước tham dự.

Tháng 10-2019, TS. Phạm Thị Hồng Hà dự hội thảo “*Nghiên cứu về Việt Nam Cộng hòa: Các vấn đề, thách thức và triển vọng nghiên cứu*” tại Trung tâm Nghiên cứu Châu Á Thái Bình Dương, Đại học Oregon, (Hoa Kỳ); PGS. TS. Đinh Quang Hải, TS. Vũ Thị Thu Giang, ThS. Đỗ Danh Huấn dự Hội thảo quốc tế *Việt Nam học và Đài Loan học* lần thứ 4 tại Đại học Thành Công (Đài Loan).

Năm 2019, Nguyễn Quốc Sinh đã bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Đại học Nhân dân Trung Quốc, ThS. Trần Thị Nhung tham gia đào tạo nâng cao trình độ tiếng Anh tại Australia thuộc Đề án 165.

Viện Sử học tiếp tục ký hợp tác nghiên cứu với Quỹ Lịch sử Đông Á (NAHF) của Hàn Quốc về các vấn đề lịch sử, văn hóa và mối quan hệ, so sánh của hai nước. Ngày 11-12-2019, tại Hà Nội, Viện Sử học và Quỹ Lịch sử Đông Bắc Á tổ chức Hội thảo khoa học quốc tế với chủ đề *Powering the Sea: State Governance and Communities Attachment in History of Vietnam and Korea - Quản trị biển đảo trong lịch sử Việt*

Nam và Hàn Quốc: Quản lý Nhà nước và sự tham dự của cộng đồng.

Năm 2020 và năm 2021 do tình hình đại dịch COVID-19 nên hợp tác quốc tế của Viện hầu như không có hoạt động, ngoài cuộc Hội thảo Quốc tế Việt Nam học lần thứ VI tổ chức theo hình thức trực tuyến (online), nên chỉ có một số cán bộ của Viện Sử học trong Ban Tổ chức và Ban Thư ký Hội thảo tham gia trực tiếp.

Năm 2020, Trương Thùy Dung bảo vệ thành công luận án Tiến sĩ tại Đại học Humburg (CHLB Đức). Tháng 11-2021, TS. Trương Thùy Dung tham gia khóa đào tạo 9 tháng tại Hoa Kỳ. Năm 2022, Võ Thị Phương Thúy bảo vệ thành công Luận án Tiến sĩ tại Đại học Đông Hoa (Đài Loan).

Năm 2022, hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học trở lại với việc đón các học giả Đại học Trent (Canada) gồm GS. TS. Gyles Iannone, TS. Scott Macrae, nghiên cứu sinh Kong F. Cheong, Thạc sĩ Keiko Lui. Hai bên đã trao đổi nội dung và dự kiến kế hoạch, phương thức triển khai Dự án The IRAW@HOALU Project nghiên cứu lịch sử sinh thái - xã hội của Cố đô Hoa Lư (968-1010 CE). Tháng 6- 2022, TS. Trần Thị Phương Hoa dự Hội thảo Đại hội thường niên lần thứ 12 Hiệp hội Châu Âu nghiên cứu về Đông Nam Á (EuroSEA), tổ chức tại Pháp; TS. Phạm Thị Hồng Hà dự Hội thảo “*Mạng lưới nghiên cứu các vùng biên giới của Châu Á lần thứ 7 - Tương lai của vùng biên giới: Công nghệ, các khu vực, cùng tồn tại*” tổ chức tại Hàn Quốc; dự Hội thảo Peripheral Liberalism. *New Perspectives on the History of the Liberal Script in the (Post) Socialist World* (Chủ nghĩa tự do ngoại vi: Các quan điểm mới về lịch sử của tư tưởng tự do kinh tế trong thế giới xã hội chủ nghĩa) tổ chức tại CHLB Đức.

Tháng 3-2023, TS. Phạm Thị Hồng Hà dự hội thảo do Viện nghiên cứu hòa bình Mỹ (U.S. Institute of Peace) và nhóm nghiên cứu Việt Nam (Vietnamese Studies Group) tổ chức tại Texas (Hoa Kỳ). Tháng 4-2023, Viện Sử học tiếp GS.TS. Thomas Engelbert, Đại học Hamburg (CHLB Đức) thuyết trình về *“Vấn đề dẫn nhập lịch sử và tính khái quát trong khoa học lịch sử”*; TS. Phạm Thị Hồng Hà dự hội thảo khoa học do Đại học Sogang (Hàn Quốc) tổ chức tại Seoul.

Tháng 8-2023, PGS.TS.Đinh Quang Hải dự hội thảo khoa học trong Diễn đàn Think - Tank Trung Quốc Nam và Đông Nam Á lần thứ 9 tại Côn Minh (Trung Quốc), sau đó thăm và làm việc với Đại học Sư phạm Quảng Tây (Trung Quốc). Tháng 9-2023, TS. Trần Thị Phương Hoa, PGS.TS. Nguyễn Đức Huệ, TS. Nguyễn Thị Lệ Hà, Hoàng Thanh Nga tham dự Hội thảo tại Seoul (Hàn Quốc) Cũng trong tháng 8, GS.Insun Yu (Hàn Quốc) thuyết trình về *“Thừa kế tài sản giữa con trai và con gái ở Việt Nam thời Lê - Bình đẳng hay bất bình đẳng”* Tháng 9-2023, PGS.TS. Đinh Quang Hải dự Hội thảo khoa học *“Chủ nghĩa thực dân ở phương Đông và ảnh hưởng của nó với thế giới hiện đại”* trong khuôn khổ Diễn đàn kinh tế phương Đông, tổ chức tại Vladivostok (Liên bang Nga), sau đó làm việc với Viện phương Đông, Viện Trung Quốc và các nước châu Á thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Nga.

Hoạt động hợp tác quốc tế trong năm 2023 của Viện Sử học đã dần trở lại bình thường, nhất là sau khi Việt Nam đã kiểm soát được dịch bệnh covid 19. Trong bối

cảnh hiện nay, Việt Nam đang đứng trước nhiều thời cơ mới thuận lợi, vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế được nâng cao hơn bao giờ hết là điều kiện thuận lợi để hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học phát huy những kết quả đã đạt được, tiếp tục phát triển trong thời gian tới.

*

Tóm lại, trải qua chặng đường 70 năm xây dựng, và phát triển (1953-2023), Viện Sử học thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ của một cơ quan nghiên cứu khoa học đầu ngành về lịch sử; đồng thời đã thiết lập và ngày càng mở rộng hơn mối quan hệ hợp tác trong nghiên cứu, đào tạo và tư vấn chính sách. Thành tựu đạt được trong hoạt động hợp tác quốc tế của Viện 70 năm qua rất có ý nghĩa, góp phần thiết thực vào việc nghiên cứu và phổ biến lịch sử Việt Nam và lịch sử thế giới. Qua đó góp phần vào việc củng cố và phát triển nền ngoại giao Việt Nam, đưa quan hệ quốc tế của Việt Nam ngày càng phát triển.

Có thể khẳng định rằng, kết quả hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học trong 70 năm qua là to lớn, có ý nghĩa và rất đáng trân trọng. Thành quả đó đã góp phần quan trọng trong quá trình xây dựng và phát triển của Viện Sử học. Từ thực tiễn hoạt động hợp tác quốc tế của Viện Sử học thời gian qua đặt ra vấn đề cần coi trọng và tập trung đầu tư hơn nữa để nâng cao năng lực nội tại, bản thân mỗi cán bộ cần nâng cao năng lực chuyên môn và trình độ ngoại ngữ để tham gia nhiều hơn vào các hoạt động hợp tác quốc tế của Viện góp phần nâng cao vị thế của nền sử học Việt Nam và phổ biến lịch sử Việt Nam ra thế giới.